

10 d'agost 1980

El llenguatge La confluència i la cruïlla

L'indret on conflueixen dos corrents d'aigua és anomenat confluència o conflent. Tots dos substantius, com es veu clarament, es relacionen amb el verb confluïr, del qual el primer, confluència, indica, a més, l'acció, i és, de fet, molt més usual que no pas conflent. Existeix, però, encara un tercer terme, que no té cap relació etimològica amb els anteriors, de formació netament popular, i que designa el mateix concepte: aiguabarreig, que és el postverbal del verb aiguabarrear-se, obtingut per aglutinació. Confluència i aiguabarreig, doncs, es poden usar exactament amb el mateix valor, i és ben normal de veure com hom alterna aquestes dues formes en una mateixa obra. Algú poc informat opta decididament i sistemàticament per aiguabarreig, obeint al fet que és una forma específica i exclusiva del català i que confluència, en canvi, és una forma pràcticament idèntica a la que es fa servir en castellà, cosa que la fa esdevenir suspecta. No hi ha res a objectar contra aquesta preferència exercida individualment, però convé tanmateix de puntualitzar que les reserves que hom pot formular contra confluència no tenen cap fonament, especialment perquè ningú no tingui la temptació de fer esmenes impropcedents.

Es, en canvi, inadmissible que per a designar una confluència o aiguabarreig hom recorri, tal com hem observat que avui fa algú, al substantiu: cruïlla. Aquest terme designa l'indret on s'encreuen o intersequen dos o més camins. Es podria, potser, discutir si cruïlla pot designar també una simple bifurcació de camins (que suposa tres direccions en total) o bé ha de designar, forçosament un quadrivi; allò que popularment s'anomena quatre cantons o quatre camions. De fet, el Diccionari Fabra només li reconeix aquest segon valor més restringit, però sembla normal d'estendre el seu ús al primer cas. Ara; mai no ha d'usar-se per a designar el punt on s'uneixen dos cursos d'aigua, ja que un quadrivi de rius és inimaginable.

Tant confluència com cruïlla s'usen en sentit figurat. El significat de confluència, usat figuradament, és indubtable: el fet d'unir-se, de convergir, de fondre's en un de sol, dos (o més) parers, influències, activitats, idees, etc. Però el de cruïlla ja no ho és tant, perquè els rius tenen només una direcció i els camins, en canvi, en tenen dues, i no és estrany, doncs, que hom vacilli en l'ús d'aquest terme. Sembla clar, però, que si per exemple en un procés vital es parla d'una cruïlla, cal entendre aquell moment o aquella situació en què hom ha de triar necessàriament entre diverses direccions possibles.

Albert Jané